

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАПОРУКА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Гришко В. І., Киричук Б. С.

У статті досліджуються тенденції та перспективи розвитку відносин України та ЄС в умовах реалізації єдиного Плану з післявоєнного відновлення України. У ході дослідження встановлено, що збройна агресія Російської Федерації проти нашої держави стала довгостроковим чинником впливу на політичну, економічну, військову та соціальну дійсність. Внаслідок дій держави-окупанта була деформована система глобальної та регіональної безпеки, а тому у відповідь на екзистенційну загрозу суверенітету держави 28 лютого 2022 року Президент України подав заявку про вступ до Європейського Союзу. Підкреслюється, що отримання статусу члена Європейського Союзу – це лише перший крок до успішної євроінтеграції, адже військовий стан покладає на нас додаткову відповідальність щодо ефективного реформування провідних сфер суспільного життя українців.

На основі дослідження матеріалів робочої групи «Європейська інтеграція» автором встановлено перелік актуальних проблем у відносинах України та Європейського Союзу. Так, акцентовано увагу на тому, що проблеми мають як внутрішній, так і зовнішній характер. Серед тих, що мають внутрішній характер, слід виокремити проблеми протистояння владних структур, невідповідність національного законодавства стандартам Європейського Союзу, відсутність кадрового забезпечення євроінтеграційного курсу, його слабка фінансова й технічна підтримка. До істотних проблем зовнішнього характеру варто віднести: продовження активної фази повномасштабної війни; зменшення обсягів торгівлі з країнами Європейського Союзу; порушення логістичних і виробничих процесів із зарубіжними підприємствами-замовниками; відсутність остаточного консенсусу серед іноземних держав щодо підтримки України у набутті повноцінного членства Європейського Союзу.

Незважаючи на наявні суттєві перепони, автор статті переконаний, що Україна має всі шанси стати повноправним членом європейської спільноти. Якість життя українців гарантовано буде співставною з якістю життя громадян Європейського Союзу, адже вже сьогодні урядовці України

зробили перші важливі кроки в плануванні післявоєнної відбудови нашої держави.

Ключові слова: євроінтеграція, План післявоєнної відбудови України, Європейський Союз, Національна рада з відновлення України, членство в Європейському Союзі, збройний конфлікт.

Hryshko V. I., Kyrychuk B. S. European integration as a key to the post-war recovery of Ukraine: current problems and prospects for development

In this article, we have analyzed the development of relationships between Ukraine and the EU based on Plan for the post-war reconstruction of Ukraine. We have found that the armed aggression of Russia against our state has become a long-term factor of influence on political, economic, military and social reality. What is more, because of aggression of Russia the system of global and regional security was deformed. In response, our president submitted documents for Ukraine's entry into the EU. In the article, we analyzed that obtaining the status of a member of the European Union is only the first step towards successful European integration. The war imposes additional responsibility on Ukrainians for reforms. Our citizens should be aware that despite the huge support of the EU, accession will not be instantaneous, and Ukraine still needs to go through all the stages like other candidates, implement all the necessary reforms and achieve the political and economic criteria for membership.

After analyzing of the special material from the working group «European Integration», author established that Ukraine has external and internal problems. Among internal problems, it is worth to highlight problems of confrontation between power structures, non-compliance of national legislation with the standards of the European Union, lack of human resources for the European integration course, and its weak financial and technical support. Significant external problems should include: the continuation of the active phase of a full-scale war; decrease in trade volumes with the countries of the European Union; disruption of logistics and production processes with foreign customer enterprises; lack of a final consensus among foreign countries regarding Ukraine's support for full membership of the European Union.

Despite significant problems, the author of the article is convinced that Ukraine has a chance to become

a full member of the European community. The quality of life of Ukrainians is guaranteed to be comparable to the quality of life of citizens of the European Union, because Ukrainian government officials have already taken the first important steps in planning the post-war reconstruction of our country.

Key words: *European integration, Post-war reconstruction plan of Ukraine, European Union, National Council for the Reconstruction of Ukraine, membership in the European Union, armed conflict.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Збройна агресія Російської Федерації (далі – РФ) проти України, яка розпочалася ще 2014 року, стала довгостроковим чинником впливу на політичну, економічну, військову та соціальну дійсність. Внаслідок дій РФ протягом 2014 року була деформована система глобальної та регіональної безпеки, а також чинна система міжнародного права. Майже всі міжнародні гарантії безпеки для України (у тому числі в межах Будапештського меморандуму) виявилися недієздатними в умовах, коли агресором виступив один із гарантів – Російська Федерація.

Тривалий час суспільство сперечалося щодо інтеграційного вибору України – європейської чи євразійської моделі. Однак події Революції гідності, насильницька анексія Криму, військові дії на Сході України, а також повномасштабний збройний конфлікт 2022 року остаточно вирішили проблему полярності «Захід-Схід» та нарешті визначили інтеграційні прагнення нашої держави.

У відповідь на екзистенційну загрозу зі сторони РФ, 28 лютого 2022 року Президент України подав заявку про вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС), активізувавши таким чином процес європейської інтеграції в Україні. Як наслідок, уже 15 червня 2022 року Європейська комісія рекомендувала надати нашій державі статус кандидата в члени ЄС, а 24 червня 2022 року Європейська Рада остаточно закріпила за Україною статус кандидата у члени ЄС.

Незважаючи на всі негативні виклики воєнного стану, Україна продовжує реалізовувати партнерські відносини з провідними демократичними державами, однак, сьогодні це відбувається не з метою загального розвитку суспільства, а для захисту своєї незалежності, відновлення територіальної цілісності й відбудови зруйнованих міст і сіл.

На думку Д. Кравченко, статус кандидата на вступ до ЄС, отриманий Україною в період воєнного стану, покладає на нас додаткову відповідальність щодо продовження реформ у різних

сферах життя суспільства, тож удосконалення багаторівневого урядування завдяки процесам євроінтеграції нині набуває особливої актуальності [2, с. 156].

Мета дослідження – проведення комплексного та системного аналізу Програми з післявоєнного відновлення України на основі досліджень матеріалів робочої групи «Європейська інтеграція», а також встановлення переліку переваг імплементації європейського досвіду та перспектив його впровадження в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Попри те, що повномасштабні бойові дії на території України розпочалися не так давно, проблема післявоєнного відновлення України, зокрема в контексті євроінтеграції, уже стала предметом активного обговорення багатьох вітчизняних науковців. З огляду на це теоретичну основу дослідження склали наукові праці вітчизняних вчених-правників, а саме: А. Баровського, Я. Богів, М. Богуславець, О. Бурлан, І. Галицької, М. Гнатковського, Г. Диргела, Н. Казюка, М. Кухти, А. Кориневич, М. Кравець, Д. Кравченка, К. Криволапа, С. Кушнір, О. Лисенка, Н. Лазаревої, І. Лахтіонова, В. Малолітневої, О. Мартиненка, О. Місюри, О. Панасицької, Я. Пилипенка, Є. Шкєта та інших. Так, М. Богуславець та Н. Лазарева наголошують на тому, що в умовах збройного конфлікту питання післявоєнного відновлення повинно вирішуватися поступово, використовуючи при цьому різні сили – і внутрішні ресурси, і допомогу зарубіжних країн [1, с. 4; 3, с. 5]. Зауважимо також те, що вчені висловлюють різні позиції щодо концепції євроінтеграції. Так, на думку О. Петришина, міжнародна інтеграція забезпечує державам, що об'єднуються, більш високу конкурентоспроможність у глобальному масштабі, посилює конкурентну боротьбу між інтегрованими державними утвореннями [6, с. 27]. На противагу цьому І. Підричева стверджує, що світова інтернаціоналізація не лише стримує процес відокремлення регіональних економічних угруповань, але й навпаки – породжує все більш тісні науково-технічні й соціально-економічні зв'язки між членами співтовариства [7, с. 722].

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2014 року, Україна активно рухалась шляхом європейської інтеграції, підписавши Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом. За останні 8 років, наша держава впровадила низку євроінтеграційних реформ та суттєво наблизилась до асquis ЄС, незважаючи на виклики фактичного стану війни.

З огляду на це зауважимо, що ситуація на політичному й воєнному фронтах суттєво вплинула на бачення громадян щодо членства України в ЄС: так, у квітні 2014 року підтримка членства України в ЄС серед українців становила 54%, а у березні 2022 року зросла до рекордних 91%. Більше того, зростає і підтримка вступу України до ЄС серед європейських виборців. Станом на квітень 2022 року, рівень підтримки громадян країн-членів ЄС складає 66%. Найвищий рівень підтримки демонструють мешканці Португалії (87%), а найнижчий – Угорщини (48%), яка є єдиною країною-членом ЄС, де рівень підтримки складає менше 50%. Враховуючи це, станом на кінець 2021 року, рівень виконання Угоди про асоціацію оцінювався українською стороною на рівні 63%. За рік прогрес сягнув +9%, загалом же протягом 2014-2021 років, Кабінет Міністрів виконав 62% своїх завдань, Верховна Рада виконала 53% завдань, інші органи державної влади виконали 52% завдань [14].

Зважаючи на позитивні тенденції на шляху до інтеграції, 23 червня 2022 року Європейська Рада закріпила за Україною статус кандидата у члени ЄС.

За переконаннями О. Петришина, в середньому країнам Європи знадобилося близько 8 років, щоб пройти шлях від кандидата на вступ до повноцінного члена ЄС [6, с. 27]. Ймовірно, така ж доля чекає й Україну. Наші громадяни повинні усвідомлювати, що попри величезну підтримку ЄС, вступ не буде миттєвим, і все одно Україні необхідно пройти всі етапи, що й іншим кандидатам, виконати всі необхідні реформи та досягти політичних й економічних критеріїв членства. З огляду на це вважаємо, що євроінтеграція нашої держави – це одне із найважливіших завдань у повоєнному відновленні України.

Для координування процесу євроінтеграції 4 липня 2022 року в м. Лугано (Швейцарія) була запланована міжнародна конференція, першочерговою метою якої було обговорити процес реформування публічних структур України. Однак через насильницьку інтервенцію РФ провідним стало питання післявоєнної відбудови нашої держави.

«За шість тижнів роботи понад 3 тисячі вітчизняних і міжнародних експертів, посадовців і парламентарів напрацювали тисячі сторінок свого бачення, яку державу ми будемо й, головне, як ми будемо відновлювати Україну. Ми точно розуміємо, що план і дорожня карта відновлення мають бути готові ще до завершення цієї війни», – сказав Д. Шмигаль після проведення міжнародної конференції [8].

Згідно з цим Планом, відбудова буде здійснюватися поетапно:

1) початковий етап – це заходи з відновлення найважливіших об'єктів критичної інфраструктури до кінця 2022 року, зокрема, йдеться про ремонт підприємств малого й середнього бізнесу, а також приватні оселі та багатоповерхові житлові будинки;

2) перехідний етап – це реалізація більшості програм з єдиного Плану протягом 2022-2032 років;

3) кінцевий етап (після 2032) передбачає остаточну модернізацію економіки України та набуття статусу повноправного члена ЄС.

Для реалізації початкового етапу 21 квітня 2022 зусиллями Президента України й урядовців було створено Національну раду з відновлення України – консультативно-дорадчий орган при Президенті України, метою якого є подолання негативних наслідків збройного конфлікту РФ проти України. До її складу ввійшли всі члени Кабінету Міністрів України, голови 16-ти комітетів Верховної Ради України, Голова Національного банку України, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, керівник Офісу Президента, а також всі його заступники. Очолили Раду – Прем'єр-міністр України, керівник Офісу Президента та Голова Верховної Ради України. Сьогодні при Раді працює 24 робочі групи, які покривають (хоч і доволі своєрідно) весь спектр державної політики, за винятком зовнішньої політики, оборони та безпеки (адже саме за ці три сфери, відповідно до Основного Закону, відповідає Президент України).

Автори Плану погоджуються: зміст напрацювань групи з європейської інтеграції є релевантним для кожної з 24 груп Ради. У першу чергу це зумовлено тим, що процес європейської інтеграції є надзвичайно комплексним, а тому в більшості робочих груп Ради вже наявні напрацювання у сфері європейських стандартів функціонування державних структур. Водночас, група з європейської інтеграції прагнула не дублювати у своєму Плані напрацювання інших груп, а розробити загальні положення євроінтеграції, які будуть доречними для всіх секторів державного й місцевого управління [10].

Таким чином, європейська інтеграція – це багатовимірний процес, що потребує реформування всіх сфер життя людини. Сьогодні, незважаючи на безпрецедентну допомогу ЄС в здійсненні реформ, покликаних сприяти економічному зростанню та підвищенню добробуту населення, існують певні перешкоди різного характеру на шляху

України до ЄС. Відтак доцільним буде виокремити актуальні питання щодо європейської інтеграції нашої держави:

1) продовження активної фази повномасштабної війни. Ведення та наслідки цього збройного конфлікту щоденно призводять до критичних втрат людського, часового й фінансового ресурсу, уповільнюють темпи проведення реформ, а деякі навіть – унеможливають. Так, зокрема, через початок повномасштабної війни РФ проти України, швидкість прийняття законопроектів та підзаконних актів суттєво знизилась порівняно із планами, затвердженими Протоколом № 5 засідання Комісії з питань координації виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і державами-членами, з іншої сторони від 26 січня 2022 року;

2) зменшення обсягів торгівлі з ЄС, порушення логістичних і виробничих процесів з підприємствами-замовниками ЄС, і як наслідок – втрата українськими виробниками частини європейських споживачів, які можуть переорієнтуватися (тимчасово чи постійно) на інших постачальників. РФ продовжує блокувати більшість українських морських портів, що створює додаткові навантаження на залізничну й автомобільну системи транспортування товарів. Також особливо важливою є проблема створення нових пунктів пропуску на кордоні з державами-членами ЄС;

3) необхідність досягнення остаточного консенсусу держав-членів ЄС щодо підтримки України у набутті членства в ЄС у тому числі в контексті актуалізації дискусії серед країн ЄС щодо розширення на схід та Балкани, а також вживання заходів щодо розвінчування міфів та побоювань окремих держав-членів щодо наслідків розширення ЄС.

Так, І. Підричева дійшла висновків, що зазначені вище проблеми мають як внутрішні, так і зовнішні аспекти. Серед тих, що мають внутрішній характер, слід, у першу чергу, виокремити проблеми протистояння серед владних структур, невідповідність законодавства стандартам ЄС, проблему подолання радянських стереотипів у громадськості, відсутність кадрового забезпечення євроінтеграційного курсу, його слабка фінансова та технічна підтримка, надмірна декларативність дій по відношенню до ЄС, часті кризові явища в економіці тощо [7, с. 715]. На нашу думку, усі ці проблеми мають спільні риси, а саме: українські політики сприймають європейську інтеграцію не як процес реформ та перетворень на

користь держави та її нащадків, а як самоціль, що часто призводить до марних сподівань і неправдивих прогнозів щодо майбутнього України.

Для вирішення наявних проблем автори Плану пропонують вжити такі заходи:

1) запровадити прискорену процедуру розгляду законопроектів від ініціативних груп народних депутатів України;

2) долучити Україну до програми ЄС «Цифрова Європа» шляхом укладання відповідної угоди;

3) укласти Угоду про вантажні перевезення автомобільним транспортом між Україною та Європейським Союзом, а також оновити карти Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T) для налагодження логістичних шляхів доставки продукції;

4) провести консультації з Європейською платіжною радою щодо умов/критеріїв приєднання України до SEPA та здійснити аналіз відповідності законодавства України актам права ЄС, які є необхідними для інтеграції учасників українського ринку платіжних послуг до SEPA.

Розглянемо ці положення детальніше.

Пам'ятаємо, що відповідно до ст.102 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», законопроекти розглядаються Верховною Радою, як правило, за процедурою трьох читань, а саме: 1) перше читання – обговорення основних принципів, положень, критеріїв, структури законопроекту та прийняття його за основу; 2) друге читання – постатейне обговорення і прийняття законопроекту в другому читанні; 3) третє читання – прийняття законопроекту, який потребує доопрацювання та узгодження в цілому. За рішенням Верховної Ради допускається остаточне прийняття законопроекту (окрім проектів кодексів і законопроектів, які містять понад 100 статей, пунктів) одразу після першого чи другого читання, якщо законопроект визнано таким, що не потребує доопрацювання, та якщо не надійшло зауважень щодо його змісту від народних депутатів, інших суб'єктів права законодавчої ініціативи, юридичного чи експертного підрозділів Апарату Верховної Ради [9].

У матеріалах робочої групи «Європейська інтеграція», що є частиною єдиного Плану з відновлення України, передбачено, що для досягнення узгодженості з європейськими стандартами, Україні потрібно прийняти 49 законопроектів. Погодьмося, що така процедура може тривати занадто довго. А тому автори Плану наголошують на необхідності обговорення тексту законопроекту за спрощеною процедурою.

Для вирішення цього питання звернемося до зарубіжного досвіду. Ю. Перерва у своєму дослідженні детально описує досвід Польщі, Литви та США у сфері законотворчості. Так, Регламент Республіки Польща передбачає не тільки скорочену процедуру розгляду законопроектів, а й процедуру розгляду термінових законопроектів. Перше читання проводиться одразу після отримання депутатами законопроекту, а на друге читання документ потрапляє навіть його доопрацювання у комісії. Статті 56 «а»-56 «к» Регламенту закріплюють таку процедуру розгляду термінових законопроектів: терміновий проект друкується негайно після його отримання, процедура вручення депутатам може заміщуватися (у необхідних випадках) повідомленням про потребу отримання його у канцелярії Сейму. Розгляд таких законопроектів відбувається у двох читаннях зі скороченням термінів читань. У Литовській Республіці терміновий порядок розгляду скорочується на строк між стадіями розгляду проекту – розглядом в основному комітеті, розглядом на засіданні Сейму, прийняттям. Ці проміжки часу повинні бути не менше одного робочого дня і не більше трьох робочих днів. У Конгресі США практично на усіх етапах проходження законопроекту є можливість скорочення строків його розгляду. Якщо законопроект є невідкладним, приймається рішення про звільнення від розгляду законопроекту у комітеті й приймається рішення про негайний розгляд у Палаті. Вона ж у своєму повному складі на пленарному засіданні розглядає проект лише один раз після слухань необхідного фактичного матеріалу й обговорення у комітеті [5, с. 34]. Таким чином, вважаємо, що для України буде корисним використання спрощеного порядку розгляду законопроектів.

5 вересня 2022 року Україна стала учасником програми «Цифрова Європа» та приєднається до проектів із фінансуванням на 6 млрд євро. Відповідну Угоду було підписано в рамках Ради асоціації Україна - ЄС у Брюсселі. На переконання міністра цифрової трансформації України М. Федорова, участь у цій програмі наближає українців до цифрового безвізу з ЄС [12]. Завдяки Угоді, наша держава отримає фінансування в таких напрямках, як розвиток штучного інтелекту, хмарних послуг, цифрових навичок і високопродуктивних комп'ютерів, а також фінансування для використання цифрових технологій в економіці й суспільстві. Програма також передбачає надання коштів у галузі кібербезпеки, однак цей напрямок недоступний для держав, які не є повноправними

членами ЄС. Крім того, Європейська Комісія оголосила черговий раунд прийому конкурсних заявок в рамках Програми «Цифрова Європа», яка фінансуватиме Робочі програми на 2021-2022 роки у сумі 200 млн євро. Заявки можуть подавати приватні компанії, державні адміністрації, а також інші організації з країн-членів ЄС [12].

За повідомленням Європейської Комісії, 12 травня 2022 року з Україною було підписано Взаєморозуміння високого рівня щодо оновлення карт Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T) у межах політики Комісії з розповсюдження TEN-T на сусідні країни [11]. Зауважимо, що політика TEN-T спрямовується на впровадження та розвиток загальноєвропейської мережі залізничних ліній, доріг, внутрішніх водних шляхів, морських судноплавних маршрутів, портів, аеропортів і залізничних терміналів. Завдяки ухваленню відповідного рішення, Європейська Комісія зобов'язується у середньостроковій та довгостроковій перспективі працювати над підвищенням інфраструктурних можливостей нових експортних коридорів України, а також у кінцевій меті усунути прогалини й технічні бар'єри між європейською спільнотою й Україною у сфері соціальної, економічної та територіальної єдності. Так, станом на 29 жовтня 2022 року, надійшла пропозиція щодо розширення чотирьох міжнародних коридорів України та Молдови: Північно-Балтійський коридор буде з'єднаний з Україною через Львів і Київ, до коридору Балтійське море – Чорне море – Егейське море запропонували додати Львів і Одесу. Львів, крім того, стане частиною коридору Балтійське море – Адріатичне море й коридору Рейн-Дунай. Зважаючи на критичну ситуацію з чорноморськими портами України, міжнародна спільнота також наголошує на необхідності побудови залізничних колій європейського зразка [11].

Операції з переказу коштів з-за кордону в Україну та навпаки завжди були актуальною послугою для українців, а після російського вторгнення, коли мільйони наших громадян стали вимушеними біженцями, їхня важливість зросла ще більше.

Сьогодні найпопулярнішою світовою системою міжнародних банківських переказів є SWIFT (англ. – *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications*). Вона працює у понад 200 країнах і підтримує більшість світових валют. Тобто гроші в Україну можна переказувати навіть з екзотичних острівних країн Карибського басейну чи Океанії. Однак, коли йдеться про терміновий переказ грошових сум – цей варіант не найкращий, оскільки строк проходження SWIFT-платежу

коливається від одного до трьох днів. Поряд з цим, беззаперечним залишається той факт, що після проходження платежу гроші гарантовано опиняються на банківському рахунку отримувача, який, у свою чергу, може використовувати їх на власний розсуд [4].

На противагу системі SWIFT не менш успішно функціонує система SEPA (англ. – *Single Euro Payments Area*), яка локалізується винятково у межах європейського континенту. Як зрозуміло з назви, перекази тут здійснюються лише в євро. Учасниками системи є 36 країн (також існує система миттєвих переказів SEPA Instant, до якої під'єднані 23 країни). Головні переваги SEPA – швидкість переказів та низькі комісії. Переказ здійснюється лише один робочий день (а також миттєво у SEPA Instant). Крім того, для приватних клієнтів він зазвичай безкоштовний (хоча банки-партнери можуть встановлювати власні комісії у розмірі кількох євро). Сьогодні в Україні здійснити перекази через SEPA можуть користувачі лише декількох банків, і що важливо, державних серед їхнього переліку немає [13]. Однак незабаром, з огляду на положення Плану післявоєнного відновлення України, ситуація може змінитися на краще, адже ще влітку 2022 року Національний банк України почав активну роботу з повноцінного приєднання України як кандидата на членство у ЄС до зони дії SEPA.

Висновки. Таким чином, сьогодні Україна продовжує вибудовувати партнерські відносини з провідними європейськими державами для захисту своєї незалежності, відновлення територіальної цілісності та відбудови зруйнованих міст і селищ. Однак за таких критичних умов на перший план виходить не тільки питання пошуку партнерів, але й створення узгодженого плану щодо післявоєнної відбудови України. В умовах повномасштабного вторгнення Росії узгодженість і координація дій центральної влади та органів місцевого самоврядування, а також допомога партнерів України є критично необхідними для перемоги над ворогом та відбудови країни.

Члени робочої групи «Європейська інтеграція», які підготували свою Програму для єдиного Плану післявоєнного відновлення України, переконані: Україна вже скоро завершить переговорний процес стосовно вступу до ЄС та стане повноправним членом міжнародної спільноти. Якість життя українців гарантовано буде співставною з якістю життя громадян ЄС, адже вже сьогодні національні урядовці зробили перші кроки в розбудові інституційної структури України, яка чітко

відповідає політиці згуртованості. Так, зокрема, наша держава вже долучилася до програми ЄС «Цифрова Європа» шляхом укладання відповідної угоди, провела консультації з Європейською платіжною радою щодо умов/критеріїв приєднання України до SEPA, а також оновила й значно розширила карту TEN-T для налагодження логістичних шляхів доставки продукції.

Проведене дослідження не претендує на остаточне вирішення усіх аспектів обраної проблеми, однак подальша перспектива може бути спрямована на пошук інших шляхів до пришвидшення процесів євроінтеграції в Україні.

Література

1. Богуславець М.П. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. С. 1-6.
2. Кравченко Д.О. Програма відновлення України. *Multidisciplinary academic notes. Science research and practice* : зб. матеріалів доп. учасників XXIV International scientific and practical conference., June 21-24, 2022. Madrid, Spain, 2022. С. 154-157.
3. Лазавера Н.О. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. С. 1-8.
4. Міжнародна система SWIFT. *Південний банк*. : веб-сайт. URL: <https://bank.com.ua/swift> (дата звернення: 01.11.2022).
5. Перерва Ю.Г. Прийняття законів парламентом України. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 5(185). С. 33-36.
6. Петришин О.О. Євроінтеграція України: аспект прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 1. С. 2-28.
7. Підоричева І.С. Євроінтеграція України у сфері досліджень та інновацій: стан, виклики, заходи прискорення. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 4(79). С. 710-731.
8. План відновлення України оцінюють у 750 млрд доларів – Шмигаль. *Новини і політика*. : веб-сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-vidnovlennia-ukrainy-750-mlrd-dolariv/31928571.html> (дата звернення: 01.11.2022).
9. Про регламент Верховної Ради України : Закон України №1861-VI від 10 лютого 2010 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №14 (дата звернення: 01.11.2022).
10. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Європейська інтеграція». *Урядовий портал* : веб-сайт. URL: [https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integrat ion.pdf](https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integrat%20ion.pdf) (дата звернення: 01.11.2022).

11. У Європарламенті розповіли про приєднання України до мережі TEN-T. *Rail.insider*: веб-сайт. URL: <https://www.railinsider.com.ua/u-yevro-parlamentirozpozvily-pro-pryyednannya-ukrayiny-ta-moldovy-do-merezhi-ten-t/> (дата звернення: 01.11.2022).

12. Україна може приєднатися до програми «Цифрова Європа». *Укрінформ* : веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3488043-ukraina-moze-priednatisa-do-programi-cifrova-evropafedorov.html> (дата звернення: 01.11.2022).

13. Україна планує приєднатися до роумінгу ЄС та єдиної зони платежів SERA. *Укрінформ* . : веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3491151-ukraina-planue-priednatisa-do-roumingu-es-ta-edinoi-zoni-plateziv-sepa.html> (дата звернення: 01.11.2022).

14. Як війна в Україні змінює громадську думку в Європі та світі. *Lb.ua* . : веб-сайт. URL: https://lb.ua/world/2022/05/11/516489_yak_viyuna_ukraini_zminyuye_gromadsku.html (дата звернення: 01.11.2022).

Гришко В. І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальних юридичних дисциплін
Національного університету водного
господарства та природокористування

Киричук Б. С.,
студентка III-го курсу
Навчально-наукового інституту права
Національного університету водного
господарства та природокористування